

Sygnatura akt II AKa 437/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2023 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Cezariusz Baćkowski (spr.)

Sędziowie: SA Robert Zdych

SA Artur Tomaszewski

Protokolant: Daria Machnik

przy udziale Dariusza Sulikowskiego prokuratora Prokuratury (...) we W.

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2023 r.

sprawy K. K. (1) oskarżonego o czyn

z art. 13 § 1 k.k. w związku z art. 148 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. w związku z art. 31 § 2 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu

z dnia 10 października 2022 r. sygn. akt III K 22/22

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że obniża do 3 (trzech) lat orzeczoną wobec oskarżonego K. K. (1) karę pozbawienia wolności;

I. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. W. F. kwotę 738 zł, w tym należny podatek od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za obronę z urzędu w postępowaniu odwoławczym oraz koszty dojazdu 220,80 zł;

III. zwalnia oskarżonego z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, poniesionymi wydatkami obciążając Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 423 § 1a k.p.k. uzasadnienie, stosownie do wniosku prokuratora, ograniczono do rozstrzygnięcia o karze.

K. K. (1) został oskarżony o to, że:

w dniu 24 września 2021 r. w O. przy ul. (...), w mieszkaniu nr (...) działając z zamiarem bezpośrednim usiłował pozbawić życia M. K. zadając jej uderzenie nożem w okolice prawej piersi i powodując u niej obrażenia ciała w postaci powierzchownej, drobnej rany klutej klatki piersiowej po stronie prawej, czym spowodował naruszenie czynności narządu jej ciała i rozstrój zdrowia na czas poniżej 7 dni, przy czym zamierzonego celu pozbawienia życia nie osiągnął

z uwagi na rodzaj i charakter doznanych przez pokrzywdzoną obrażeń oraz z uwagi na ucieczkę pokrzywdzonej przy czym czynu tego dopuścił się mając ograniczoną w stopniu znacznym zdolność rozpoznania znaczenia czynu i ograniczoną w stopniu znacznym zdolność pokierowania swoim postępowaniem,

tj. przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.

Sąd Okręgowy w Opolu wyrokiem z 10 października 2022 r., sygn. akt III K 20/22:

I. uznał oskarżonego K. K. (1) za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu tj. przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. przy zast. art. 60 § 1 i 6 pkt 2 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. wymierzył oskarżonemu K. K. (1) karę 5 (pięciu) lat pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 63 § 1 k.p.k. zaliczył oskarżonemu K. K. (1) na poczet kary pozbawienia wolności okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od 24 września 2021 r., godz. 17:15 do 4 kwietnia 2022 r., godz. 12:35;

III. na podstawie art. 44 § 2 k.k. orzekł przepadek dowodu rzeczowego w postaci noża kuchennego opisanego w księdze depozytów rzeczowych Sądu Okręgowego w Opolu pod poz. 21/22 pkt 2;

IV. na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. zwrócił M. K. dowód rzeczowy w postaci swetra 3/4 opisanego w księdze depozytów rzeczowych Sądu Okręgowego w Opolu pod poz. 21/22 pkt 1 oraz zwraca K. K. (1) telefon komórkowy marki S. wraz z kartą SIM opisany w księdze depozytów rzeczowych Sądu Okręgowego w Opolu pod poz. 21/22 pkt 3;

V. na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy prawo o adwokaturze zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. W. F. kwotę 885,60 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu sądowym;

VI. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Apelację od tego orzeczenia wniósł oskarżony K. K. (1) za pośrednictwem obrońcy. Zaskarżając wyrok w całości obrońca zarzucił:

1) obrazę prawa procesowego tj. art. 7 k.p.k. skutkującą błędem w ustaleniach faktycznych, również mającym wpływ na treść orzeczenia, a polegającą na niewszechstronnej ocenie dowodów z zeznań świadka M. K. złożonych na rozprawie w dniu 29 czerwca 2022 r. oraz zeznań świadka P. K. złożonych na rozprawie w dniu 10 października 2022 r. poprzez pominięcie ich w zakresie istotnym dla oceny znamion strony podmiotowej czynu zarzucanego oskarżonemu, jak również błędną ocenę okoliczności bezspornych związanych z charakterem obrażeń stwierdzonych u pokrzywdzonej – co skutkowało niezgodnym z rzeczywistością przyjęciem, że oskarżony dopuścił się przestępstwa kwalifikowanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zb.z art. 157 § 1 k.k. w zw. art. 11 § 2 k.k., podczas gdy na gruncie materiału dowodowego nie sposób jest uznać, że oskarżony działał z zamiarem bezpośrednim pozbawienia życia M. K., zaś materiał dowodowy wykazał, iż istnieją podstawy do przypisania oskarżonemu czynu kwalifikowanego z art. 157 § 2 k.k. – z uwagi na następujące okoliczności:

a) pominięto przy ocenie zamiaru oskarżonego fakt, że obrażenia w postaci pojedynczej rany doznane przez pokrzywdzoną były powierzchowne i nie wymagały hospitalizacji, co świadczy o działaniu oskarżonego z niewielką siłą, nienakierowaną na pozbawienie życia;

b) pominięto fakt, iż oskarżony nie zadał pokrzywdzonej ran klutych nakierowanych na newralgiczne życiowo organy człowieka, lecz wykonywał jedynie nieskoordynowane ruchy i nóż trzymał tzw. podchwytym;

c) nie przydano należytej wagi zachowaniu się oskarżonego po popełnieniu czynu, tzn. pomimo, że pokrzywdzona musiała wyjść z wanny, przekręcić kluczyk aby wyjść z niewielkiej łazienki – oskarżony nie próbował ugodzić jej nożem, co jasno wskazuje na brak zamiaru pozbawienia jej życia;

d) wniosek dotyczący zamiaru zabójstwa (choćby ewentualnego), nie może opierać się na samym tylko fakcie użycia niebezpiecznego narzędzia, lecz powinien znaleźć potwierdzenie w całokształcie okoliczności czynu oraz cechach osobowości sprawcy, gdzie bezspornym jest, iż oskarżony nie był osobą agresywną i nigdy nie stosował przemocy wobec rodziny.

Podnosząc powyższe zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i uniewinnienie oskarżonego K. K. (1) od zarzucanego mu czynu, ewentualnie – uchylenie zaskarżonego wyroku w tej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zarzut apelacji obrońcy oskarżonego K. K. (1) był niezasadny. Natomiast poza granicami tego zarzutu, z urzędu Sąd Odwoławczy uznał, że orzeczona wobec oskarżonego kara jest rażąco, niewspółmiernie surowa (art. 438 pkt 4 k.p.k.) czego pominięcie i utrzymanie wyroku Sądu Okręgowego w mocy czyniłoby wyrok Sądu Apelacyjnego rażąco niesprawiedliwym (art. 440 k.p.k.).

Sąd I instancji trafnie dostrzegł szereg okoliczności łagodzących, wyliczanych zresztą w innym kontekście przez obrońcę, ale nie docenił ich oddziaływania na wymiar kary pozbawienia wolności przez co uchybia ona zasadzie trafnej, adekwatnej represji, a natężenie tego uchybienia rażąco narusza poczucie sprawiedliwości (wyrok składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 29 maja 1973 r., V KRN 118/73, (...) 1973 r., z. 12, poz. 155, postanowienia Sądu Najwyższego z 16 maja 2007r., III KK 328/06, LEX nr 296728, z 2 kwietnia 2012 r., III KK 98/12, LEX nr 1163194).

Odnosząc się skrótowo do zarzutu apelacji obrońcy oskarżonego należy wskazać, że Sąd Okręgowy słusznie dał wiarę pokrzywdzonej M. K. (k. 366-369, 3-5), której relację o zdarzeniu potwierdzają pośrednio P. K. (k. 12v, 384–385), C. M. (k. 385, 27-28), W. N. (k. 383v-384, 10), T. Ś. (k. 30v), K. K. (2) (k. 34-35), protokół oględzin ciała pokrzywdzonej (k. 21), opinia sądowno-lekarska (k. 144).

K. K. (1) nie tylko mówił o pozbawieniu życia M. K. siostrze C. M. i koledze T. Ś. (co mogło wyrażać nie tyle intencje, co stan emocjonalny), ale i powiedział pokrzywdzonej, że ją zabije zdając cios nożem (k. 367). Zamknięcie przez oskarżonego drzwi łazienki od wewnątrz (skoro pokrzywdzona musiała je otwierać uciekając) wskazuje na intencję by uniemożliwić M. K. opuszczenie tego pomieszczenia. To, że pokrzywdzona zdołała wydostać się z łazienki nie przeczy ustaleniu Sądu Okręgowego zważywszy na stan nietrzeźwości oskarżonego i dynamikę zajścia.

Nie jest dowolnym ustaleniem, że niewielka siła z jaką cios został zadany wynikała także ze stanu znacznej nietrzeźwości oskarżonego, który przecież zasnął w czasie gdy syn go przytrzymał (k. 384). Pozycja w jakiej znajdowała się pokrzywdzona w wannie (pochylona głowa, nogi przyciągnięte do tułowia) ograniczała miejsca w które oskarżony mógł wyprowadzić uderzenie. Natomiast K. K. (1) próbował zadać kolejny cios nożem w brzuch, który powstrzymała pokrzywdzona i wybiegła z łazienki.

Stanowisko Sądu Okręgowego w zakresie sprawstwa, winy i oceny prawnej zachowania oskarżonego jest trafne.

Sąd I instancji słusznie sięgnął po instytucję nadzwyczajnego złagodzenia kary, co samoistnie uzasadniało popełnienie przestępstwa w stanie znacznie ograniczonej poczytalności (art. 31 § 2 k.k., art. 60 § 1 k.k.). Stan ten dotyczył zarówno możliwości rozpoznania znaczenia podjętego działania jak i pokierowania nim (opinia sądowno – psychiatryczna (k. 125-129)). Poważne ograniczenie poczytalności w czasie czynu było niejako „kwalifikowane” i występowało niezależnie od stanu upojenia alkoholowego. Obserwując zachowanie oskarżonego na rozprawie, przysłuchując się jego wypowiedziom, Sąd Apelacyjny nabrał przekonania, że deficyty w zakresie znacznego ograniczenia zdolności identyfikacji przedsiębranego działania i jego prawnych skutków, oraz takiego samego ograniczenia

możliwości podjęcia na podstawie przeżyć intelektualnych decyzji o zachowaniu zgodnym prawem odpowiednio do rozpoznawanego znaczenia czynu są na tyle poważne, że pozostawienie w mocy orzeczonej kary prowadziłoby do poważnej niesprawiedliwości.

Źródłem znacznego ograniczenia poczytalności były organiczne zaburzenia osobowości, które manifestują się u oskarżonego zaburzeniem tempa i zborności wypowiedzi, deficytami poznawczymi, nadpobudliwością, drażliwością. Ich konsekwencjami są: sztywność postaw, upór, zaleganie emocji, pogorszenie przewidywania następstw działania, skłonność do zachowań gwałtownych, impulsywnych, przewaga sfery emocjonalno-popędowej nad intelektualną. Wszystkie te cechy wynikające z organicznych zaburzeń osobowości, a więc okoliczności na której występowanie oskarżony nie mógł mieć wpływu, ujawniły się w realiach zdarzenia. K. K. (1) był zły, odczuwał frustrację, żal, utratę sensu życia z powodu odrzucenia przez żonę, która znalazła innego partnera. Sąd Okręgowy trafnie pisze o przedłużaniu się tej trudnej dla oskarżonego sytuacji z którą z powodu wymienionych niedostatków nie umiał sobie radzić w sposób społecznie akceptowany, co prowadziło do zalegania, potęgowania i końcowego uwolnienia negatywnych emocji i gwałtownego zachowania.

Podjęty przez oskarżonego zamiar był zamiarem nagłym jako kompensacja negatywnych emocji u sprawcy z upośledzoną wyjściowo (organiczne zaburzenia osobowości) intelektualną kontrolą sfery emocjonalno – popędowej. Oskarżony co prawda posługiwał się nożem, ale stan upojenia alkoholowego upośledzał możliwości działania: najpierw K. K. (1) zadał cios nożem w górną część klatki piersiowej z niewielką siłą, kolejny pokrzywdzona odepchnęła i zdołała zbiec mimo zamkniętej łazienki. Oskarżony nie wybiegł też za M. K. lecz na widok syna odłożył nóż i przyciśnięty przez niego do blatu zasnął.

Skutek działania oskarżonego, które nie było drastyczne mimo posługiwania się nożem kuchennym, ograniczał się do spowodowania uszczerbku na zdrowiu na czas nie przekraczający siedmiu dni. Obrażenie, poza zaopatrzeniem plastrem, nie wymagało leczenia.

Nagły zamiar nie był zaplanowany (obecność syna w domu, mierne możliwości intelektualne oskarżonego) lecz wywołany powstałą sytuacją (podjęcie zamachu po kłótni spowodowanej otrzymaniem odpisu wyroku rozwodowego z orzeczeniem eksmisji).

Mimo skłonności do zachowań gwałtownych, impulsywnych, przewagi sfery emocjonalnej, nadużywania alkoholu K. K. (1) liczący 61 lat nie sięgał po przemoc ani w stosunku do najbliższych (w tym pokrzywdzonej z którą już wcześniej dochodziło do kłótni), czy osób obcych (był karany za czyn z art. 178a § 1 k.k.). Przez długi okres dorosłego życia oskarżony nie wchodził w konflikt z prawem można więc ocenić, że przestępstwo za które został skazany było rezultatem jednorazowego nałożenia się szeregu okoliczności, które silnie odbierał jako negatywne, potęgowały one stres, narastanie frustracji, złych emocji z którymi oskarżony sobie nie radził i które znalazły ujście w ataku na życie pokrzywdzonej.

Sytuacja konfliktowa została rozwiązana, oskarżony nie mieszka z pokrzywdzoną, która układa sobie życie z nowym partnerem z którym jest związana emocjonalnie.

Realna ocena stopnia społecznej szkodliwości czynu K. K. (1), uwzględnienie limitującej funkcji winy, względ na oddziaływanie kary na oskarżonego oraz prewencję generalną w ujęciu pozytywnym przekonały Sąd Apelacyjny o konieczności obniżenia orzeczonej kary pozbawienia wolności ponieważ ta wymierzona przez Sąd Okręgowy, choć z nadzwyczajnym złagodzeniem, jest rażąco niewspółmiernie surowa, a utrzymanie jej w mocy naruszałoby poczucie sprawiedliwości.

Z tych powodów na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. orzeczono jak w wyroku.

Oskarżony nie ma majątku, pracuje dorywczo, będzie odbywał karę pozbawienia wolności. Z tych powodów poniesienie kosztów sądowych postępowania odwoławczego byłoby dlań nadmierną uciążliwością. Taka ocena skutkowałą zwolnieniem K. K. (1) od ich uiszczenia (art. 624 § 1 k.p.k.).

O kosztach nieopłaconej obrony z urzędu oskarżonego orzeczono na podstawie art. 29 ust. 1 prawa o adwokaturze.

<i>SSA Robert Zdych</i>	<i>SSA Cezariusz Baćkowski</i>	<i>SSA Artur Tomaszewski</i>
--------------------------------	---------------------------------------	-------------------------------------